

BINNENLANDS — BESTUUR

UITGESTOKEN HANDEN OF OP JE HANDEN ZITTEN BIJ DE OVERHEID

I&O Research 08 feb 2018 Reageer

Verslag van de Werkconferentie “De Samenwerkende Overheid” op 25 januari.

Op donderdag 25 januari kwamen ruim 120 overheidsprofessionals samen in de Jaarbeurs Utrecht voor de door I&O Research en Mindful Marketing georganiseerde werkconferentie.

“De Samenwerkende Overheid”

Centraal stond de vraag hoe je de nieuwe rol van de overheid – intern – organiseert om – extern – de burger centraal te stellen. Een belangrijke rol speelde zelfsturing. Niet in de laatste plaats omdat I&O Research dezelfde dag via Binnenlands Bestuur een onderzoek onder ruim drieduizend werkenden naar buiten bracht, met als uitkomst: “Roep om minder hiërarchische overheid; groot draagvlak voor zelfsturing bij de overheid”.

Zelfsturing: weg met het ego!

Mireille Koomen, onderzoeksadviseur bij I&O Research, lichtte het onderzoek toe en ontvouwde haar visie. Volgens Mireille vergroot zelfsturing het geluk van medewerkers én burgers, maar dient het wel zorgvuldig begeleid te worden. “We zijn momenteel bezig met een groei naar het los komen van ons ego en bijbehorende drang naar macht en zelfverrijking. Er is behoefte aan intuïtie en reflectie, we stappen af van een professioneel masker en mogen alles van wie we zijn meenemen naar ons werk, ook onze meer gevoelige, kwetsbare kant.” Ze vroeg leidinggevenden zichzelf de gewetensvraag te stellen: ‘Wil je meer betrokkenheid, initiatief en ondernemerschap in je organisatie?’ En een advies in geval deze vraag bevestigend wordt beantwoord:

- Wees bereid hiervoor alle controle en hiërarchie los te laten

- Wees bereid te investeren in de noodzakelijke begeleiding

Nieuwe rol voor de provincie Zuid-Holland: uitgestoken hand

Na Mireille volgden er presentaties van de provincies Zuid-Holland en Drenthe. Floor Vermeulen, gedeputeerde provincie Zuid-Holland legde uit hoe de provincie Zuid-Holland werkt

‘met Uitgestoken Hand’ om haar nieuwe rol – meer partner en co-creator, minder hiërarchisch en normerend – waar te maken. Voor de provincie was dit een ontdekkingsstocht. Bij de ontwikkeling van de Rijlandroute kwamen burgers met goede oplossingen, waar de provincie zelf niet aan had gedacht, zo vertelt Vermeulen. De plannen werden overgenomen. Edo van der Zouwen van Mindful Marketing toonde vervolgens dat de stakeholders van de provincie nu beduidend liever met Zuid-Holland samenwerken dan vier jaar eerder.

Provincie Drenthe: klant net zo centraal als in de horeca?

Daarna vroeg Merel Heidinga, communicatieadviseur bij de provincie Drenthe, zich met een anekdote over haar ervaringen bij het hotel waar ze ooit werkte, af of de provincie de klant net zo centraal stelt als dat in de horeca gebeurt. Ze kon haar eigen vraag niet zonder meer met ja beantwoorden, maar uit het onderzoek dat I&O Research voor de provincie Drenthe uitvoerde, bleek dat klanten van de provincie (ondernemers, agrariërs, gemeenten, organisaties) al behoorlijk tevreden zijn over de manier waarop de provincie de samenwerking met ze aangaat. Beduidend vaker als partner en co-creator dan vooraf door de provincie medewerkers zelf gedacht werd.

Zelfsturing bij gemeente Hollands Kroon: het loopt helemaal niet uit de hand

Na een korte pauze vertelt Franklin Wijga over de hectische periode die de gemeente Hollands Kroon de afgelopen jaren doorging. De gemeente werkt sinds 2012 volledig zelfsturend en werd de afgelopen jaren alom als lichtend voorbeeld in gemeenteland gezien. Wijga vertelt over hoe de gemeente dat doet, via zelfsturende teams, geleid door de kernwaarden vertrouwen, respect, bevoegdheid, contact, lef en vanuit (persoonlijk) leiderschap dat past op 1 A4-tje; aansluiten, afspreken, aanspreken en afrekenen. Het gaat om zelfsturing, het laten ontstaan van initiatief, de verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de organisatie leggen, ruimte bieden voor ontwikkeling, lef dat beloond wordt en fouten die gemaakt mogen worden. Met als resultaat: tevreden medewerkers én burgers.

In 2017 kwam Hollands Kroon minder positief in het nieuws na een kostenoverschrijding bij de bouw van twee gemeentekantoren en het opstappen van twee bestuurders. Franklin begon zijn verhaal dan ook met een bericht uit de Volkskrant: “Het ‘nieuwe werken’ in Hollands Kroon loopt volledig uit de hand”. Heel jammer, vond Wijga dat, want het loopt helemaal niet uit de hand. Het vertrouwen tussen gemeenteraad, college van B&W en de ambtelijke organisatie is er en het programma voor 2018 ‘De Stip Hollands Kroon 2018’ wordt afgerond in combinatie met het nieuwe programma (Balans 2018). Hiermee is de ontwikkeling in een rustiger vaarwater gekomen, maar er wordt niets teruggedraaid. Daarvoor zijn de resultaten te positief.

Samen aan zet in Nijkerk: leren om op je handen te zitten

Als laatste kwamen Wilbert Pastoor en Stefan Staartjes van de Gemeente Nijkerk en Menno Spaan van Haagse Beek organisatieadvies aan het woord. Ook in Nijkerk wordt volledig zelfsturend gewerkt. Hier staat de ambtelijke organisatie volledig ten dienste van een baanbrekende democratische vernieuwing. Onder de noemer ‘samen aan zet in Nijkerk’ – bepalen burgers, instellingen en ondernemers samen het beleid, de gemeenteraad sluit hierop aan door de besluiten – genomen in Klankbordgroepen – over te nemen. Een beetje participatie bestaat niet, aldus Pastoor en Staartjes. De gemeente geeft de (financiële) kaders aan, waarna raad en college meer dan tachtig voorstellen accordeerden die door de vijf dialooggroepen werden gedaan. ‘Zoveel mensen denken nu na over de stad, dat is heel mooi om te zien’. In Nijkerk werd geleerd hoe je als gemeenteraad op je handen moet zitten om de samenleving centraal te stellen. De ambtelijke organisatie leerde hoe ze dit proces moesten begeleiden, in een aanvullende rol in plaats van een invullende rol. En inwoners, ondernemers en instellingen leerden om zelf verantwoordelijkheid te nemen.

Gesprek met de deelnemers

Het laatste deel van de middag werd gebruikt om aan de tafels, in kleine groepen vragen die de bezoekers zelf instuurden te bediscussieren en beantwoorden. Daarna werd in een paneldiscussie met alle sprekers – met uitzondering van Floor Vermeulen die andere verplichtingen had – volop gesproken over hoe de nieuwe rol van de overheid en zelfsturing. Hoe voer je het nu precies in, wat doe je met bestuurders die op de rem willen gaan staan en die burger, hoe krijg je hem nu echt zo centraal als in een restaurant of hotel?

Het was voor het team van I&O Research en Mindful Marketing een enorm genoegen ons met en door u te hebben laten inspireren. We bedanken alle aanwezigen en sprekers voor hun komst!

Als u meer wilt weten, neem dan gerust contact met ons op. We helpen graag.

[Klik hier](#) om de verzamelde presentaties te downloaden.

Meer informatie:

Mireille Koomen | m.koomen@ioresearch.nl

Peter Kanne | p.kanne@ioresearch.nl

Edo van der Zouwen | edo@mindful.nl

Bron: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/kennispartners/i-o-research/uitgestoken-handen-of-op-je-handen-zitten-bij-de.9580579.lynkx>.

© Copyright 2019 Kluwer. Alle rechten voorbehouden.